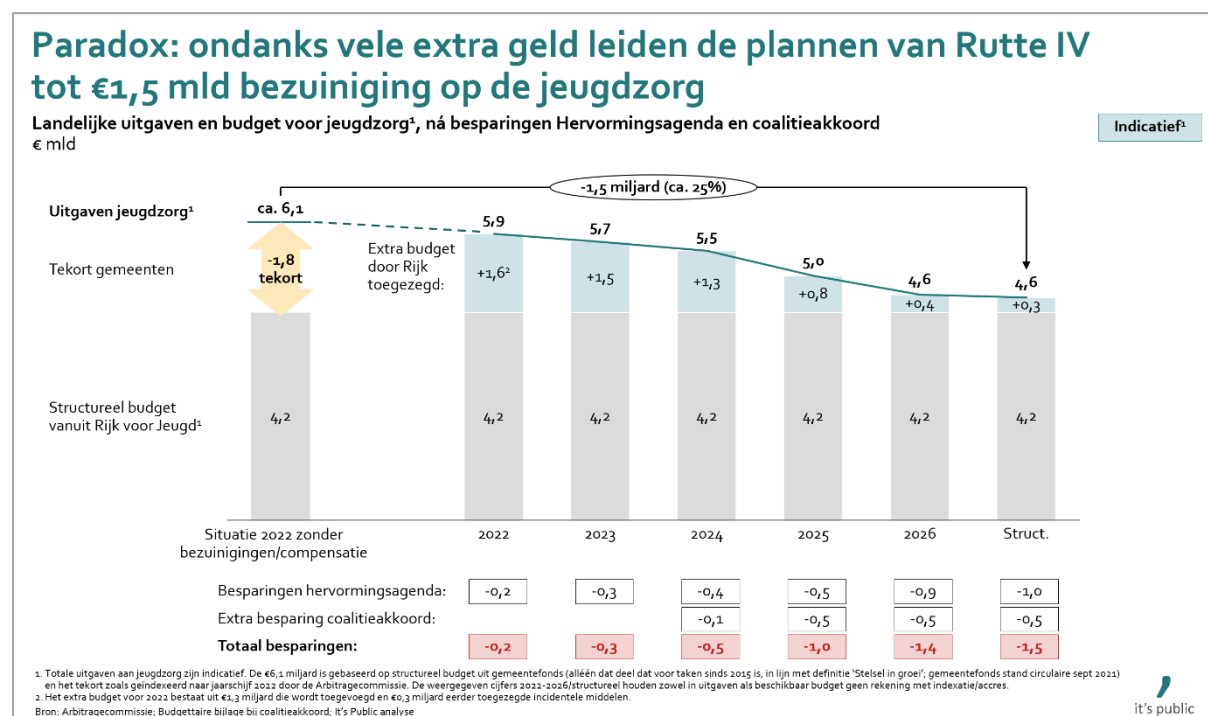

Paradox: ondanks vele extra geld leiden plannen Rutte IV tot €1,5 miljard bezuiniging op de jeugdzorg

De financiën van de jeugdzorg lijken soms wel een paradox. De coalitiepartijen van Rutte IV zeggen veel extra te budgetteren, maar oppositiepartijen klagen over een half miljard aan bezuinigingen en gemeenten hebben het over wel anderhalf miljard. Het gekke is: het klopt allemaal, maar het is vooral afhankelijk van hoe je er tegenaan kijkt. Hoe zit dat?

Eerst wat achtergrond: Het Rijk stelt via het Gemeentefonds ongeveer € 4,2 miljard ter beschikking aan gemeenten voor de jeugdzorg in 2022 (voor het deel dat sinds 2015 is gedecentraliseerd). Gemeenten hebben echter veel hogere kosten (ca. € 6,1 miljard) en komen dus structureel ca. 1,8 miljard tekort.

De Arbitragecommissie heeft vastgesteld dat het Rijk het tekort van € 1,8 miljard moet compenseren, minus een reeks beoogde bezuinigingen uit de Hervormingsagenda oplopend tot € 1 miljard in 2027. Mochten de bezuinigingen tegenvallen, dan moet het Rijk gemeenten extra compenseren "mits de gemeenten zich daadwerkelijk op een gedegen wijze en conform de tijdsplanning hebben ingezet voor de implementatie van de afgesproken maatregelen." In het coalitieakkoord bekrachtigt Rutte IV de budgettaire gevolgen van deze afspraken, maar voegt er nog extra bezuiniging van € 0,1 miljard vanaf 2024 en € 0,5 miljard vanaf 2025 aan toe.

Hoe relateert dit nu aan de eerder genoemde paradox? Rutte IV voegt veel geld toe *ten opzichte van het structurele budget* (de € 4,2 miljard). Feitelijk stelt het Rijk geen éxtra geld beschikbaar voor de jeugdzorg, maar accommodeert het alleen de kostenstijging die al heeft plaatsgevonden. In andere woorden: de 4,2 miljard die het Rijk heeft gebudgetteerd wordt aangevuld tot de € 6,1 miljard die gemeenten uitgeven.

Er worden hier echter wel meteen besparingen aan toegevoegd. *Ten opzichte van wat gemeenten daadwerkelijk aan jeugdzorg uitgeven* (de €6,1 miljard) leiden de plannen tot € 1,5 miljard besparing in de komende vijf jaar (de eerdere € 1 miljard uit de Hervormingsagenda + €0,5 miljard extra uit het coalitieakkoord).

Netto geeft het Rijk dus méér uit aan jeugdzorg (€1,8 miljard compensatie -/- € 1,5 miljard bezuiniging = € 0,3 miljard extra). Maar: de uitgaven aan jeugdzorg zullen wel in vijf jaar tijd met € 1,5 miljard naar beneden moeten, een teruggang van 25%! Dat is een immense opgave, zeker gezien het feit dat de kosten in afgelopen jaren alleen maar zijn gestegen (en het feit dat de € 1 miljard besparing uit de Hervormingsagenda [nog helemaal niet goed onderbouwd is](#)).

Ook in de Tweede Kamer leidt dit tot verwarring. Minister van Financiën Kaag (D66) had het over 'minder meer' en oppositieleiders Ploumen (PvdA) en Marijnissen (SP) lijken te denken dat er 'slechts' € 0,5 miljard bespaard wordt. Hoe kan het dat deze personen gezamenlijk geen goed beeld lijken te hebben van de financiële impact van waar zij over debatteren?

Er is een eigenlijk best simpele oplossing om deze onduidelijkheid in de toekomst te voorkomen (ook op lokaal niveau / gemeenteraad): let bij bezuinigingen niet alleen op de 'veranderingen per jaarschijf' (de plussen en minnen), maar stel de vraag 'hoeveel geld is er de komende jaren beschikbaar voor dit onderdeel ná deze veranderingen' en vergelijk dat met de historische uitgaven.

Met dat verbeterde inzicht kan er een veel beter inhoudelijk debat gevoerd worden over de consequenties van (in dit geval het jeugdzorg) beleid. Want: het kan een politieke wens van de coalitie zijn om de uitgaven aan jeugdzorg met € 1,5 miljard te verlagen, maar dat moet dan wel voor iedereen duidelijk zijn en in openheid besproken kunnen worden.

Hugo den Breejen

Adviseur bij maatschappelijk adviesbureau It's Public

Dit artikel is ook gepubliceerd via Binnenlands Bestuur. Kijk op www.itspublic.nl/materialen voor meer van onze inzichten.